

بسمه تعالی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم تحقیقات و فناوری

شورای عالی برنامه ریزی

برنامه

مقطع کارشناسی

مجموعه آموزشی راهنمایی و مشاوره

گرایش فعالیت‌های پرورشی

فهرست مطالب

فصل ۱) اصول حاکم بر تدوین برنامه

۱-۱. برخورد علمی با برنامه ریزی درسی با تأکید بر مدیریت پویا

۲-۱. تأکید بر محتوی اصلی برنامه

۳-۱. کارآمدی و خود تنظیمی آموزشی

۴-۱. تأکید بر اهمیت پژوهش

فصل ۲) تعاریف واژگان و ساختار برنامه

۱-۲. برخی از پیامدهای اصول حاکم

۲-۲. تعاریف واژگان

۳-۲. ساختار برنامه

فصل ۳) برنامه مقطع کارشناسی راهنمایی و مشاوره گرایش فعالیت‌های پرورشی

۱-۳. جدول ۱: دروس عمومی

۲-۳. جدول ۲: دروس پایه و اصلی

۳-۳. جدول ۳: دروس تخصصی

۴-۳. جدول ۴: دروس انتخابی

فصل ۴) سرفصل دروس

۴-۱. سرفصل دروس پایه و اصلی رشته راهنمایی و مشاوره «گرایش فعالیت‌های پرورشی»

۴-۲. سرفصل دروس تخصصی رشته راهنمایی و مشاوره «گرایش فعالیت‌های پرورشی»

۴-۳. سرفصل دروس اختیاری رشته راهنمایی و مشاوره «گرایش فعالیت‌های پرورشی»

فصل ۵) جدول سایر پیشنهادها جهت اجرای مناسب تر برنامه

فصل ۱

اصول حاکم بر تدوین برنامه

برنامه حاضر بر مبنای «اصول حاکم بر تدوین برنامه های درسی دانشگاهی» مصوب جلسه شماره ۲-۶۹۶ مورخ ۸۷/۸/۱۱ شورای برنامه ریزی (آموزش عالی) تنظیم شده است. در این راستا، در این فصل با تأکید بر برخی از این اصول و پیامدهای آن، برخی ویژگی های اصلی برنامه مورد توجه قرار خواهد گرفت.

۱-۱. برخورد علمی با برنامه ریزی درسی با تأکید بر مدیریت پویا

۱-۱-۱. در تنظیم و تدوین برنامه تلاش شده است که کلیه اجزا برنامه اعم از ساختار یا محتوی بر پایه دلایل و نتایج حاصل از اصول حاکم تعیین شوند. به همین دلیل طراحی برنامه بر مبنای یک فرایند منطقی صورت گرفته و در نهایت اهداف هر بخش از برنامه دقیقاً بیان شده و سپس بر اساس آن تکمیل شده است.

۱-۱-۲. در تدوین برنامه، اصول مدیریت پویا و استفاده از «خود تنظیمی» مورد تأکید قرار گرفته و از تکیه بر پیش فرض های ساختاری یا مدیریتی در رابطه با تضمین کیفیت تا حد امکان پرهیز شده است. در این دیدگاه تضمین حداقل های آموزشی در چارچوب مصوب برنامه و از طریق وزارت علوم، تحقیقات و فناوری صورت گرفته و تضمین مابقی استانداردها با تنظیمات و اجرای مابقی برنامه بر عهده مجری خواهد بود.

۱-۲. تأکید بر محتوی اصلی برنامه

ضمن تأکید بر انعطاف پذیری، حداقل های آموزشی به عنوان محتوی اصلی برنامه در قالب دروس الزامی و انتخابی در برنامه گنجانده شده اند. در این راستا، هسته برنامه، محتوی اصلی و تخصصی هر رشته را تضمین نموده و دروس مشترک پایه معلومات عمومی و جامعیت علمی برنامه را در یک پایه خاص تضمین می کند.

۱-۳. کار آمدمی و خود تنظیمی آموزشی

۱-۳-۱. عدم همگونی دانشجویان پذیرفته شده در دانشگاه ها، بالاخص در رشته های علوم و انگیزه ها، علایق و استعداد های متفاوت این گونه دانشجویان مدنظر قرار گرفته است. (مخصوصاً در شرایط فعلی که پذیرش به صورت متمرکز از طریق کنکور سراسری صورت می پذیرد).

۱-۳-۲. آینده شغلی و بالاخص محدودیت های موجود در بازار کار و تغییرات موجود در این زمینه با توجه به توانایی های متفاوت دانشجویان پذیرفته شده، مدنظر قرار گرفته است.

- ۳-۳-۱. توانایی‌های مختلف دانشگاه‌ها در زیر شاخه‌های مختلف رشته‌های مورد نظر و همچنین مزیت‌های بومی و تنوع کادر هیئت علمی آموزشی و پژوهشی، مدنظر قرار گرفته است.
- ۴-۳-۱. عدم امکان بازنگری مستمر و متمرکز در کشور مورد توجه قرار داشته و عامل‌های متضمن «خود تنظیمی» برنامه با پس‌خور منفی در جهت اعمال عوامل لازم برای بازنگری در دروس و استاندارد آن‌ها، تأمین هیئت علمی در رشته‌های مورد نظر جامعه و بازار کار و نظایر آن مدنظر قرار گرفته است.
- ۵-۳-۱. تنوع علایق و همچنین ایجاد محمل مناسب جهت ادامه تحصیل در رشته‌های «بین‌رشته‌ای» (interdisciplinary) با تأکید بر عدم لزوم تصویب برنامه‌های متعدد مدنظر قرار گرفته است.

۴-۱. تأکید بر اهمیت پژوهش

- ضمن تأکید بر لزوم ارائه مناسب برنامه با استانداردهای مورد نظر،
- ۱-۴-۱. استفاده بهینه از وقت استادان و عدم تشویق در ایجاد دروس تکراری مدنظر قرار گرفته است. امکان ارائه دروس متنوع و تخصصی با تأکید بر لزوم ایجاد زمان لازم برای استادان جهت به‌روز ماندن و پرداختن به پژوهش مورد توجه قرار گرفته است.
- ۲-۴-۱. تضمین تشکیل آسان و بدون مشکل کلاس‌ها و عدم تشویق ارائه مکرر یا موازی کلاس‌ها مورد توجه قرار گرفته است.
- ۳-۴-۱. تشکیل کلاس‌ها با تنوع دانشجویی (در حد امکان) به جهت آشنایی بیشتر دانشجویان با رشته‌های مجاور و مشابه و اغنا بیشتر کلاس‌ها و تمرکززدایی علمی مدنظر قرار گرفته است.

فصل ۲

تعاریف واژگان و ساختار برنامه

در این فصل ابتدا به بررسی پیامدهای اصول مطروحه در فصل ۱ پرداخته و سپس ساختار کلی برنامه را بر مبنای موارد مذکور ارائه خواهیم کرد.

۱-۲. برخی از پیامدهای اصول حاکم

برخی پیامدهای این اصول عبارتند از:

۱-۲-۱. چارچوب برنامه باید دارای یک ساختار کلی از پیش تعیین شده که در آن فقط حداقل‌های لازم تثبیت شده باشند، باشد و تعیین مابقی جزئیات باید در اختیار مجری قرار گیرد.

۱-۲-۲. برنامه باید دارای یک ساختار بلوک-بلوک با روند سلسله مراتبی «کلی به جزئی» باشد به این معنا که دروس بالاتر بین رشته‌های متعدد مشترک بوده و به تدریج با نزول در سلسله مراتب دروس خاص‌تر مطرح می‌شوند.

۱-۲-۳. هر بلوک از برنامه باید با اهداف مشخص تنظیم شده و بر مبنای این اهداف سیاست‌گذاری و تکمیل شود (چه از لحاظ تعداد واحد و چه از لحاظ محتوی دروس).

۱-۲-۴. دروس اجباری در برنامه فقط در حد ضرورت و فقط به جهت تضمین حداقل‌های آموزشی ظاهر می‌شوند و مابقی دروس باید در یک قالب انعطاف پذیر با اهداف مشخص ارائه شوند.

۱-۲-۵. برنامه باید شامل یک «هسته» مشخص که تضمین کننده حداقل‌های لازم در هر رشته است باشد.

۱-۲-۶. برنامه باید دارای یک بخش با حجم مناسبی مرتبط با دروس اختیاری/کهاد باشد.

۲-۲. تعاریف واژگان

در این بخش به تعریف واژگان مورد استفاده در این برنامه می‌پردازیم.

۱-۲-۲. برنامه

به برنامه ارائه شده در این مجموعه و جزئیات محتوی و مقررات مربوطه اشاره دارد، که در سطح وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جهت اجرا در کلیه دانشگاهها مصوب می‌شود. (این مفهوم با برنامه درسی که نهایتاً در هر یک از دانشگاهها اجرا خواهد شد متفاوت است).

۲-۲-۲. مجموعه آموزشی

عبارت از مجموعه‌ای از رشته‌های مختلف است که دارای جنبه‌های مشترک علمی-آموزشی هستند و اساساً در برنامه درسی آنها وجود دروس مشترک امکانپذیر است.

۲-۲-۳. ضوابط «در/اختیار دانشگاه»

ضوابطی در برنامه درسی هستند که توسط مرجع ذی صلاح در دانشگاه تثبیت شده و پس از آن رعایت آنها در زیر مجموعه‌های مربوطه (نظیر دانشکده-گروه-دانشجو) الزامی است. اختیار تعیین این ضوابط می‌تواند به زیر مجموعه‌های مربوطه با رعایت سلسله مراتب تفویض شود، مگر عبارت «فقط در/اختیار دانشگاه» به کار رفته باشد. (مثال: نظیر معافیت دروس و ...)

۲-۲-۴. ضوابط «در/اختیار دانشکده»

مشابه ۲-۲-۳ ولی در رابطه با «دانشکده» تعریف می‌شود.

۲-۲-۵. ضوابط «در اختیار گروه»

مشابه ۲-۲-۳ ولی در رابطه با «گروه» تعریف می‌شود. چنانچه در دانشکده‌ای گروه وجود نداشته باشد تصمیم‌گیری در مورد اختیارات مربوطه به عهده دانشکده خواهد بود.

۲-۲-۶. ضوابط «در/اختیار دانشجو»

ضوابطی در برنامه درسی هستند که اساساً در چارچوب سایر مقررات بدون محدودیت ویژه و در اختیار دانشجو هستند. (هدایت استاد راهنما از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است).

۲-۲-۷. درس «الزامی»

درسی است که با سرفصل معین در برنامه مشخص شده و اخذ آن با رعایت سایر مقررات برنامه توسط دانشجو الزامی است.

۲-۲-۸. درس «انتخابی»

درسی است که اخذ آن با رعایت سایر مقررات برنامه از بین جدولی از دروس که چارچوب آن توسط برنامه مشخص شده است، الزامی است.

۲-۲-۹. درس «اختیاری»

درسی است که اخذ آن با رعایت سایر مقررات «در/اختیار دانشجو» است.

۲-۲-۱۰. درس «پیشنیاز»

درسی است که اخذ و قبولی در آن قبل از درس دیگری الزامی باشد.

۲-۲-۱۱. درس «همنیاز»

درسی است که اخذ آن همزمان با یا قبل از درس دیگری صورت می‌پذیرد.

۲-۲-۱۲. درس «پایه»

درسی است که در برنامه به دلیل آماده نمودن دانشجو به منظور گذراندن دروس اصلی و تخصصی رشته و یا به علت افزایش اطلاعات و تقویت بنیه علمی و عملی او و همچنین درک بهتر سایر دروس ارائه می‌شود.

۲-۲-۱۳. «گروه»

کوچکترین واحد آموزشی است که برنامه را در یک رشته اجرا خواهد کرد. چنانچه در ساختار دانشگاه «گروه» موجود نباشد، کلیه وظایف و اختیارات به دانشکده منتقل می‌شود.

۲-۳. ساختار برنامه

-	دروس عمومی	۲۱ واحد
-	دروس پایه و اصلی	۷۶ واحد
-	دروس تخصصی	۳۲ واحد
-	دروس اختیاری	۳۰ واحد

- اهداف هر یک از بخش‌های برنامه به شرح زیر است:

۲-۳-۱. دروس عمومی (جدول شماره ۱)

این دروس در چارچوب آئین نامه‌های مصوب وزارت علوم تحقیقات و فناوری تعیین می‌شوند.

۲-۳-۲. دروس مشترک پایه و اصلی (جدول شماره ۲)

این بخش از برنامه شامل ۷۶ واحد درسی است که به جهت تضمین حداقل‌های لازم در دروس پایه پیش بینی شده است.

۲-۳-۳. دروس تخصصی (جدول شماره ۳)

دروس این بخش مجموعاً ۳۲ واحد درسی تقسیم می‌شود.

۵-۳-۲. دروس اختیاری (جدول شماره ۵)

گذراندن ۶ واحد اجباری است.

فصل ۳

برنامه مقطع کارشناسی

راهنمایی و مشاوره

(گرایش فعالیت‌های پرورشی)

۳-۱. جدول ۱: دروس عمومی

ردیف	نام درس	واحد	ساعت		
			نظری	عملی	جمع
۱	اخلاق و تربیت اسلامی	۲	۳۴		۳۴
۲	انقلاب اسلامی و ریشه های آن از قرن سیزدهم	۲	۳۴		۳۴
۳	تاریخ اسلام	۲	۳۴		۳۴
۴	تربیت بدنی (۱)	۱		۳۴	۳۴
۵	تربیت بدنی (۲)	۱		۳۴	۳۴
۶	زبان خارجی عمومی	۳	۵۱		۵۱
۷	فارسی	۳	۵۱		۵۱
۸	متون اسلامی (آیات و احادیث)	۲	۳۴		۳۴
۹	معارف اسلامی (۱)	۲	۳۴		۳۴
۱۰	معارف اسلامی (۲)	۲	۳۴		۳۴
۱۱	تنظیم خانواده و جمعیت	۱	۳۴		۳۴
	جمع	۲۱	۳۴۰	۶۸	۴۰۸

- درس ردیف ۱۱ (تنظیم خانواده و جمعیت) برابر مصوبات شورای آموزشی دانشگاه در یک واحد و در دو ساعت ارائه می‌شود.

برنامه مقطع کارشناسی مجموعه آموزشی راهنمایی و مشاوره گرایش فعالیت‌های پرورشی

۲-۳. جدول ۲: دروس پایه و اصلی

ردیف	نام درس	واحد	ساعت			پیش‌نیاز با زمان ارائه درس
			نظری	عملی	جمع	
۱	آسیب شناسی اجتماعی	۲	۳۴		۳۴	آسیب شناسی روانی (۲)
۲	آسیب شناسی روانی (۱)	۲	۳۴		۳۴	روان شناسی شخصیت
۳	آسیب شناسی روانی (۲)	۲	۳۴		۳۴	آسیب شناسی روانی ۱
۴	آمار استنباطی	۲	۳۴		۳۴	آمار توصیفی
۵	آمار توصیفی	۲	۳۴		۳۴	ریاضیات پایه
۶	آموزش و پرورش ابتدائی، راهنمایی و متوسطه	۳	۵۱		۵۱	اصول و فلسفه آموزش و پرورش
۷	اختلالات یادگیری	۲	۳۴		۳۴	روان شناسی یادگیری
۸	اصول و فلسفه آموزش و پرورش	۳	۵۱		۵۱	- -
۹	انسان از دیدگاه اسلام	۲	۳۴		۳۴	- -
۱۰	بهداشت روانی	۲	۳۴		۳۴	روان شناسی شخصیت
۱۱	تولید و کاربرد مواد آموزشی	۲	۳۴		۳۴	- -
۱۲	جامعه شناسی آموزش و پرورش	۲	۳۴		۳۴	مبانی جامعه شناسی
۱۳	خانواده در اسلام و ایران	۳	۵۱		۵۱	مبانی جامعه شناسی
۱۴	روان شناسی اجتماعی	۲	۳۴		۳۴	مبانی جامعه شناسی - روان شناسی عمومی
۱۵	روان شناسی از دیدگاه دانشمندان اسلامی	۲	۳۴		۳۴	روان شناسی عمومی
۱۶	روان شناسی تربیتی	۳	۵۱		۵۱	روان شناسی رشد ۲ (جوانی و بزرگسالی و پیری)
۱۷	روان شناسی رشد ۱ (کودکی و نوجوانی)	۲	۳۴		۳۴	روان شناسی عمومی
۱۸	روان شناسی رشد ۲ (جوانی و بزرگسالی و پیری)	۲	۳۴		۳۴	روان شناسی رشد ۱ (کودکی و نوجوانی)
۱۹	روان شناسی شخصیت	۳	۵۱		۵۱	روان شناسی رشد ۲ (جوانی و بزرگسالی و پیری)
۲۰	روان شناسی عمومی	۳	۵۱		۵۱	- -
۲۱	روان شناسی و آموزش افراد استثنایی	۲	۳۴		۳۴	روان شناسی یادگیری
۲۲	روان شناسی یادگیری	۲	۳۴		۳۴	روان شناسی رشد ۲ (جوانی و بزرگسالی و پیری)
۲۳	روش تحقیق در علوم تربیتی و روانشناسی	۳	۳۴	۳۴	۶۸	آمار استنباطی
۲۴	روشها و فنون تدریس	۳	۵۱		۵۱	آمار توصیفی
۲۵	روشها و فنون راهنمایی و مشاوره	۳	۵۱		۵۱	مبانی راهنمایی و مشاوره
۲۶	ریاضیات پایه	۲	۳۴		۳۴	- -
۲۷	سنجش و اندازه گیری در علوم تربیتی و روانشناسی	۳	۳۴	۳۴	۶۸	آمار توصیفی
۲۸	فیزیولوژی انسان (اعصاب و غدد)	۲	۳۴		۳۴	- -
۲۹	مبانی جامعه شناسی	۳	۵۱		۵۱	- -
۳۰	مبانی راهنمایی و مشاوره	۳	۵۱		۵۱	روان شناسی عمومی
۳۱	مسائل نوجوانان و جوانان	۲	۳۴		۳۴	روان شناسی رشد ۲ (جوانی و بزرگسالی و پیری)
۳۲	مقدمات مدیریت آموزشی	۲	۳۴		۳۴	- -
جمع		۷۶	۱۲۵۸	۶۸	۱۳۲۶	

برنامه مقطع کارشناسی مجموعه آموزشی راهنمایی و مشاوره گرایش فعالیت‌های پرورشی

۳-۳. جدول ۳: دروس تخصصی

پیش‌نیاز با زمان ارائه درس	ساعت			واحد	نام درس	ردیف
	جمع	عملی	نظری			
فارسی	۳۴		۳۴	۲	آئین نگارش و فن سخن‌وری	۱
روخوانی و روانخوانی قرآن	۳۴		۳۴	۲	آشنایی با قرآن (۱)	۲
آشنایی با قرآن (۱)	۳۴		۳۴	۲	آشنایی با قرآن (۲)	۳
ادبیات کودکان و نوجوانان	۵۱	۳۴	۱۷	۲	آشنایی با کتاب و کتاب‌خوانی	۴
فارسی	۳۴		۳۴	۲	ادبیات کودکان و نوجوانان	۵
روان‌شناسی تربیتی	۳۴		۳۴	۲	روابط انسان در مدرسه	۶
- -	۳۴		۳۴	۲	روخوانی و روانخوانی قرآن	۷
- -	۵۱	۳۴	۱۷	۲	سرودها و آهنگهای انقلابی	۸
- -	۳۴		۳۴	۲	سیره تربیتی پیغمبر و ائمه (ع)	۹
ورزش و بازیهای تربیتی	۵۱	۳۴	۱۷	۲	فعالتهای گروهی	۱۰
روان‌شناسی اجتماعی	۳۴		۳۴	۲	مبانی تحلیل سیاسی	۱۱
- -	۳۴		۳۴	۲	متون عربی	۱۲
- -	۵۱	۳۴	۱۷	۲	هنرهای نمایشی	۱۳
روان‌شناسی تربیتی	۵۱	۳۴	۱۷	۲	ورزش و بازیهای تربیتی	۱۴
روشها و فنون راهنمایی و مشاوره - فعالتهای گروهی	۶۸	۶۸		۲	کارورزی (۱)	۱۵
کارورزی (۱)	۶۸	۶۸		۲	کارورزی (۲)	۱۶
	۶۹۷	۳۰۶	۳۹۱	۳۲	جمع	

برنامه مقطع کارشناسی مجموعه آموزشی راهنمایی و مشاوره گرایش فعالیت‌های پرورشی

۳-۴. جدول ۴: دروس اختیاری

ردیف	نام درس	واحد	ساعت			پیش‌نیاز با زمان ارائه درس
			نظری	عملی	جمع	
۱	بازی درمانی	۲	۱۷	۳۴	۵۱	روشها و فنون راهنمایی و مشاوره
۲	برنامه نویسی کامپیوتر	۲	۱۷	۳۴	۵۱	- -
۳	بهداشت عمومی و کمک‌های اولیه	۲	۱۷	۳۴	۵۱	- -
۴	تغییرات اجتماعی	۲	۳۴		۳۴	مبانی جامعه‌شناسی
۵	جامعه‌شناسی ارتباطات	۲	۳۴		۳۴	مبانی جامعه‌شناسی
۶	خانواده نابسامان و عوامل آن	۲	۳۴		۳۴	خانواده در اسلام و ایران
۷	روان‌شناسی هنر و تبلیغات	۲	۳۴		۳۴	روان‌شناسی اجتماعی
۸	روشهای تحلیل سیاسی	۲	۳۴		۳۴	مبانی تحلیل سیاسی
۹	سازمان و قوانین آموزش و پرورش	۲	۳۴		۳۴	- -
۱۰	سازماندهی و اداره خدمات راهنمایی و مشاوره	۲	۳۴		۳۴	- -
۱۱	مبانی کامپیوتر	۲	۱۷	۳۴	۵۱	آمار توصیفی
۱۲	مقدمات روان‌پزشکی	۲	۳۴		۳۴	روشها و فنون راهنمایی و مشاوره
۱۳	منطق	۲	۳۴		۳۴	- -
۱۴	هنر و خوشنویسی	۲		۶۸	۶۸	- -
۱۵	تاریخچه هنر و هنر اسلامی	۲	۳۴		۳۴	
جمع						۶۱۲
			۴۰۸	۲۰۴	۶۱۲	

- دانشجویان رشته راهنمایی و مشاوره از بین دروس فوق ۶ واحد را با توجه به نظر استاد راهنما و گروه آموزشی به عنوان دروس انتخابی اختیار کرده و می‌گذرانند.